

Novi život za Lepenski vir

Posle više od četiri decenije, čuveni lokalitet na Dunavu dobio obličje kakvo zaslužuje. **4.000 kvadratnih metara nalazišta našlo se pod krovom**

Radovi na rekonstrukciji koštali 342 miliona dinara -Foto D. Karadarević

KADA se juna 1965. godine ukazao mali, zabiti lokalitet u Đerdapskoj klisuri, niko nije ni slutio čudo. Tek posle dve godine istraživanja tima koji je predvodio akademik Dragoslav Srejović, **na obalama Dunava izronila je jedna od najstarijih civilizacija**, a Lepenski vir postao najznačajnije arheološko otkriće druge polovine 20. veka na Starom kontinentu.

Dragulj naše kulture, ipak, kao da je bio i njeno pastorče. Lokalitet čija se starost procenjuje na 10.000 godina, najcelovitije istraženo i do sada najbolje očuvano preistorijsko selo, sa najstarijom planskom arhitekturom u Evropi, decenijama je tavorio pod trulim gredama i salonitskim krovom. U međuvremenu, napravljeno je čak šest idejnih rešenja za dom kakav po svom značaju zaslužuju „lepenci“. Nijedan se nije primakao realizaciji!

Obraz srpskoj državi, društvu i kulturi spasla je pre tri godine inicijativa opštine Majdanpek da se otpočinu radovi prema projektu čiji su autori arhitekta Marija Jovin i Siniša Temerinski. Novo zdanje koje će čuvati izuzetnu vrednost naše baštine biće svečano otvoreno u subotu.

Posle četrdesetogodišnjeg boravka pod privremenim pokrivačem, Lepenski vir je spreman da primi posetioce, koji mogu da vide i preistorijsko selo, ali i Dunav i moćnu stenu na suprotnoj obali - s ponosom ističe arhitekta Siniša Temerinski.

Projekat zaštite i prezentacije Lepenskog vira i uređenja zaštićenog područja, izrađen je u Republičkom zavodu za zaštitu spomenika kulture (u saradnji sa Turističkom organizacijom opštine Majdanpek, uz podršku Sektora za turizam Ministarstva ekonomije i regionalnog razvoja), a pored Marije Jovin i Siniše Temerinskog, u njemu je učestvovalo još 15 projekatana i stručnjaka svih profila. Radovi na rekonstrukciji traju od jeseni 2008. i koštali su 342 miliona dinara.

Završena konstrukcija pokriva 4.000 kvadratnih metara nalazišta, ali i pratećih prostora: amfiteatra, postavke pokretnih nalaza i radionica. Posle četrdeset godina nastavljeni su i konzervatorski radovi na nalazištu, kao i uređenje muzejske postavke. Kao deo prezentacije pripremljena je i virtuelna rekonstrukcija neolitskog sela - priča Temerinski.

REPLIKE

LEPENSKI vir je pod okriljem beogradskog Narodnog muzeja. Kada je 1971. godine zbog puštanja u rad Hidroelektrane „Đerdap“ podignut nivo Dunava, lokalitet je izmešten 29 metara uz obalu, a svi žrtvenici i skulpture, kao i predmeti iz kuća, iz bezbednosnih razloga preneti su u depoe našeg nacionalnog muzeja, gde se i danas nalaze. Deo stalne postavke Lepenskog vira činiće i replike „lepenaca“, napravljene prema najmodernijoj tehnologiji.

Zasad je Lepenskom viru koji bi trebalo da postane deo turističke ponude Đerdapa, moguće pristupiti samo sa magistralnog puta. Ali kako kaže naš sagovornik [već su gotovi svi projekti za izgradnju pristaništa za turističke brodove i posete turista koji putuju Dunavom - Koridorom 7, koji je sve značajniji u turističkim programima evropskih turoperatera.](#)

DŽINOVSKI OBLUTAK

SVE što je pronađeno u Lepenskom viru izuzetno je značajno za razumevanje celokupne evropske preistorije, smatrao je Dragoslav Srejić.

Uostalom, **tu je otkrivena prva najstarija monumentalna figura sveta uopšte, urađena od džinovskih, dunavskih oblutaka** - objašnjavao je istraživač ovog lokaliteta u „Novostima“, povodom 30 godina od otkrivanja Lepenskog vira. - Izvesno je i da je to bio centar, religijsko svetište, za elitu toga doba, pre svega sveštenstvo, čijim istraživanjem se dolazi do otkrivanja filozofije te preistorijske zajednice.

Večernje Novosti rubrika Kultura 30.10.2011

„Lepenski vir“ ugledao svetlost dana

Večernje Novosti rubrika Kultura 09.07.2011

REŠETKA

UKUPNA težina prostorne rešetke nad lokalitetom „Lepenski vir“ je oko 350 tona. Prostorna rešetka je površine oko 2.600 kvadrata, dok se noseća čelična konstrukcija sastoji od šest glavnih nosača, dok je između njih prostorna rešetka.

Dragulj čeka Uneskovu listu

Predlog društva za očuvanje i zaštitu značajnog preistorijskog nalazišta „Lepenski vir“. Država nije ni konkurisala da se ovaj lokalitet uvrsti u svetsku baštinu

ARHEOLOŠKO nalazište Lepenski vir, na kom je pre više od četiri decenije otkrivena do tada nepoznata praistorijska civilizacija, ni do danas nije dospelo na Uneskovu listu svetske kulturne baštine.

Zahvaljujući savremenoj prezentaciji, odnedavno je zaštićeno džinovskom staklenom kapom i dostupno posetiocima. Lokalitet je svojevremeno, tokom izgradnje hidrocentrale „Đerdap“, zbog porasta nivoa Dunava od 12 metara, izmešten 30 metara iznad reke i stotinak metara uzvodno.

Iako, po tome što su ga svetski eksperti - arheolozi i antropolozi, proglasili najznačajnijim arheološkim otkrićem Evrope u 20. veku, Lepenski vir zaslužuje da se nađe na jedinstvenoj svetskoj listi zaštite, problem bi mogao da bude što nalazište nije na svom autentičnom mestu („in situ“), već je izmešteno.

Naša država nije ni konkurisala sa Lepenskim virom za Uneskovu listu svetske kulturne baštine - tvrdi Hristivoje Pavlović, arhitekta i predsednik Društva za proučavanje, obnovu i oživljavanje Lepenskog vira. Društvo „Lepenski vir“ će zvanično pokrenuti akciju za njegovo uvrštenje na Uneskovu listu.

Država nema samo privilegije, već i obaveze da štiti i predstavlja lokalitet koji je na Uneskovoj listi svetske baštine, a mi smo već obezbedili vrhunske uslove prezentacije i zaštite ovog praistorijskog nalazišta.